Til

Føroya Social-Demokrat,

Tinghúsvegur,

Tórshavn.

Forlang
Liverpool Tobacco, Skraa, Cigarer, Cigarillos
fra
VILH. LANGES TOBAKSFABRIK
Absolut fineste Fabrikat.

Thorshavns Byraad.

Byraagets første ordinære Møde i Maj afholdtes Mandag den 16. (7 Medlem mødte).

Dagsordenens første Sag var et Andragende fra Christine Vigelund om Køb af en Byggegrund. (Sendtes til Tekniske Udvalg).

Opsigelse af Lejemaalet vedrørende »Isaksstova« var tilsendt Byraadet af Viggo Christiansen, der samtidig henleder Byraadets Opmærksomhed paa, at Apotheker Djurhuus nok vilde leje »Isaksstovu« paa de samme Betingelser, som han havde haft, og ønskede at Byraadet saa snart som muligt træffer en Ordning, saaledes at Overdragelsen af Lejemaalet kunde ske i nærmeste Fremtid. (Anvistes til Kontorets Foranstaltning).

Efter at et Andragende omhandlende en Septic Tank blev sendt til Teknisk Udvalg, behandledes en Gengenger paa Opdyrkningsspørgsmaalets Omraade. Denne Gang er det den ihærdige Ansøger om Opdyrkningsjord Hr. Jacob Danielsen, der har haft flere Skrivelser fremme i Thorshavns Byraad, ja han har endog søgt til Lagtinget, men Resultat er hidtil negativt. Omsøgte Areale er beliggende »uppi á hálsi«, og Politimesteren har i samme Anledning indhentet Kongsbonde Just Jacobsens Erklæring — hvori denne ikke mener at kunne anbefale Andragendet, da ansøgte Stykke for adskillige Aar siden er aflagt til »Geil«, til at drive Faarene til og fra den ved Højvigsvejen værende Faarefold (rætt). Der udspandt sig en kort Diskussion om den her nævnte »Gejl«, og i den Forbindelse ogsaa Faarefold. Byraadets Medlemmer delte dog den Anskuelse, at Kongsbonden, efter at Kontrakten mellem Byraadet og denne er Approberet, ikke har nogen Rettigheder til »Geil« og Faarefold indenfor dette Omraade, hvorefter det overlodes til Kontorets Foranstaltning at anmode Kongsbonden om at opføre en Faarefold indenfor det af ham besiddende Areale i den nærmeste Fremtid.

Vi henviser til Delingskontraktens Punkt III. og IIII. og VII.:

III.

Der tillægges Kongsbonden Ret til at drive Faar fra sin Hauge ad Sundsvegur og Sanatorievegur hen til de under II nævnte Arealer.

IIII.

Den hidtil benyttede Faarefold (»rætt«) nedlægges, og ny opføres inde paa Kongsbondens Andel af Udmarken nord for den under I nævnte Grænselinje. Omkostningerne ved Opførelse af den nye Fold udredes af Kongsbonden. Den gamle Fold tilhører derefter vestre Husegaardsfæstet (Thorshavns Kommune).

VII.

»Geilir«, »Heimrustir« og Vejarealer, som ikke tidligere maatte være overgaaet i Kommunens Eje, tillægges ved denne Deling vestre Husegaards Fæste alene.

Derefter behandledes en Klage fra Oversundhedskommissionen over autoriserede og ikke autoriserede Udsmidningssteder for Affald.

Paa Trods af, at Byraadet mange Gange har beskæftiget sig med dette Spørgsmaal, og at dette vil vedblive at gaa igen indtil der er truffet en tilfredsstillende Ordning, saa Byens Borgere kan komme af med Affaldet, forelaa der endnu ikke noget reelt i Sagen. Meningerne drejede sig om Oprettelse af et Opsamlingssted for Affald paa Kommunens Areale »Willumslá«, eventuelt længere borte i Haugen, andre fastholdt, at Affald jo før jo heller skulde smides i Søen for at kunne blive ført bort med Strømmen og anbefalede »shersantavíkina« som et vel egnet Sted, hvad saa atter andre udtalte sig som Modstandere af, idet Pladsen langs med Stranden blev meget benyttet som Fisketørringspladser. Diskussionen resulterede i, at Sagen sendtes til Teknisk Udvalg til Fremskyndelse af Fremskaffelse af et Udsmidningssted.

Andragende fra Lærerinde Louise Sivertsen om Rejsetilladelse blev sat under Afstemning og vedtaget. (Lærerinden vil benytte sin Ferietid at besøge forskellige Skoler i Danmark en 3 Maaneders Tid og vilde lade en Lærerinde vikariere for sig i den Tid hun er fraværende).

Andragende fra Rasmus Hansen om at erholde til Opdyrkning et Areal af Husegaardshaugen »úti í svanga« sendtes i Udvalg — ogsaa begrundet en Erklæring fra Kongsbonde Just Jacobsen.

Spørgsmaalet om hvorvidt »Dansk Spareselskab« er skattepligtigt til Thorshavns Kommune affødte en Del Diskussion, idet Indenrigsministeriet og Overligningskommissionen ikke mente, at Selskabet er skattepligtigt her i Thorshavn. Der forelaa en Indstilling fra Overligningskommissionen om at Selskabet ikke kan anses at være skattepligtigt til Thorshavns Kommune. (Sattes under Afstemning og faldt idet kun 1 Medlem stemte for og to imod).

En Sag af særlig Interesse var Oprettelsen af et Alderdomshjem. Formanden oplyste, at man i Byraadet eller i Udvalget havde diskuteret Spørgsmaalet om at erhverve afdøde Gregorius Johannesens Ejendom (Navigationsskolen) for der at faa oprettet et Alderdomshjem, — og da der ikke forelaa nogen endelig Vedtagelse om Erhvervelse af Bygningen, da den blev bortsolgt ved Auktion, havde han gjort Købslag paa Bygningen under Forudsætning af, at Byraadet vil erhverve Ejendommen. Ejendommen koster omkring 11,000 Kroner, og hvis den faar en Reparation til 3,000 Kr. kan der oprettes et ganske hyggeligt Alderdomshjem, og særlig nu bør der gøres noget i den Retning jevnført Fru Else Petersens Legat, 5,000 Kr., hvis Renter kan anvendes i Forbindelse med et Alderdomshjem. Og Byraadet vil ogsaa staa sig bedre ved at faa dette i Stand i nærmeste Fremtid, da vi jo har Folk liggende paa Hospitalet, som har ligget der i aarevis og nødvendigvis maa komme derfra i en ikke altfor fjærn Fremtid. Han havde søgt Oplysninger om et Sparekasselaan og faaet Tilsagn om 9,000 Kr., det øvrige bør man ikke lade Sagen strande paa.

Debess, Chlementsen og Arge støttede Tanken om Oprettelsen af et Alderdomshjem, men mente ikke at Bygningen, ei heller Stedet var skikket dertil. Et Alderdomshjem burde ligge paa et roligt, lyst og lunt Sted, og der bør opføres en ny Bygning for Byraadets Regning til Byens Gamle, der ikke ellers kan faa den for dem nødvendige Pleje.

Sagen om Alderdomshjem blev sendt i Udvalg (Kasse- og Regnskabsudvalget), der skulde indhente Oplysninger om et bedre passende Sted, og hvad et saadant Hjem kan opføres for — og hvad dettes Drift vil beløbe sig til, og forelægge Resaltatet paa næste Byraadsmøde.

Fra Kommunens Kassererkontor forelaa der en Henstilling til Raadet om at stryge forskellige for Kommunen opførte Indtægter — blandt andet Lejemaal der ikke blev betalt, og Skatterestancer for Personer der ere bortrejste og yderligere Skatten som unge Mennesker endnu ikke havde betalt, tilmed at der ikke hos disse kan foretages Udpantning, da der ikke har været noget at paavise som deres Ejendom. Byraadet vedtog at stryge disse uerholdelige Restancer, der beløb sig til **5,455 Kr. 54 Øre.** (Vi tillader os til at anføre det beklagelige i, at unge Mennesker ikke en Gang vil gøre et Forsøg paa at indfri sine borgerlige Forpligtelser, samtidig som der af Ungdom altid er god Tilslutning til mangt andet, der burde komme i anden Række. Hvis det fremdeles bliver paa den Maade, at disse slipper for at løse sine Pligter vedrørende Skat til Kommunen, vil det Spørgsmaal uundgaaeligt om maaske ikke ret længe melde sig: Skal Navnene paa disse offentliggøres? Red.)

Dampskibet »Smiril« var ved Dom fritaget for at betale Skat, idet det bemærkedes, at dens Sejlads mellem Øerne ikke var nogen Erhvervsvirksomhed, men kun en social Foranstaltning af Færøernes Amtskommune.

Nedsættelse af Hospitalstaksterne blev forelagt af Mitens, der mente at den nugældende Sygekasse-lovgivning havde paadraget Kommunen store Udgifter, idet hver Gang Sygekasserne skulde betale for Hospitalsophold, skulde Kommunen til det samme. Byraadet maatte indgaa til Lagtinget om, at der fra anden Side kan skaffes Midler til at bestride Hospitalsudgifterne — Staten og Lagtinget. Det er i Længden uudholdeligt for Thorshavns Kommune at slæbe rundt med den Udgift, forøvrigt maatte Hospitalsudgifterne ligegodt kunne paalignes Sygekassens Medlemmer som at paaligne disse i Skat paa **alle** Borgerne. (Sendtes i Udvalg).

Det nye Vandledningsnet — eller Anlæg som alle Byens Borgere igennem mange Aar har ventet paa — kom derefter til Behandling i lidt ændret Form jevnført Betænkning og Forslag fra 1. Vandmester Debess og Vandinspektør Arge over nyt Vandledningsnet for Thorshavns By.

Efter Underhandling med Dansk Tarifforening er der stillet i Udsigt en Nedsættelse af Brandforsikringspræmier i Thorshavn paa 20 %. i Fald Vandledningsnættet bliver anlagt efter et af Statsingeniør Lind i Lillehammer skitseret Forslag med nogle af Dansk Brandværns Kommité foreslaaede Ændringer, og udarbejdet paa Grundlag af det af Ingeniør Schultz forelagte Forslag.

Ingeniør Lind tilbyder i Brev af 6. April d. A., at paatage sig Udarbejdelsen af en fuldstændig Vandværksplan for Byen for et Honorar af 1,800 Kroner med Tillæg efter Regning for Kontantudlæg til Porto, Tegnesager og for kemisk Analyse, samt, i Fald man ønsker at han rejser hertil, for at se paa de stedlige Forhold, hans Udlæg til Rejse Lillehammer—Thorshavn—Lillehammer.

Udvalget indstillede til Byraadets Vedtagelse:

at man anlægger Vandværket efter de af Ingeniør Lind og Dansk Brandværns Kommité skitserede Forslag, for at Borgerne, samtidig med Vandværkets Fuldførelse, kan opnaa den i Udsigt stillede Nedsættelse af Brandforsikringspræmien,

at Byraadet, da Hr. Ingeniør Schultz er bortrejst, engagerer Hr. Statsingeniør Lind, Lillehammer, til at udarbejde en fuldstændig Plan for det nye Vandværk, og

at Byraadet optager et Laan paa indtil 200,000 Kroner hos Kreditforeningen af Kommuner i Danmark til Fornyelse af Vandværket, hvilket Laan forrentes og afdrages ved Vandafgift. (Blev vedtaget).

Vestmanna.

Vestmanna, mánadagin 23. mai.

Framsýningin av føroyskum virki var ígjár — sunnudag — nógv vitjað; har kom fólk úr øllum ættum, úr Sandoy, Vágoy, Suðuroy, Eysturoy og Streymoy. Úr Havn kom »Smiril« og »Staksafossur« við o. u. 100 ferðafólkum. Framsýningin vístu mong forvitnislig virkir, m. a. er vert at nevna gólvteppir og mangir baldýraðir lutir og træðskurðakynstri, ein motorbáta-»model«, sera vakur o. a.

Tey vitjandi vóru hugtikin av at siggja teir framsýndu lutir.

Virðisnevndin fyri framsýningina gav hesum heiðursprógv:

1. Skrivutoy og skakkbretti av hvalabeinum (lærari Poul Olsen, Eiði).

2. Flaggstong av messing (smiður Sofus Hansen, Vestmanna).

3. Kaffidúkur (frú Katrine Bærentsen, Vestmanna).

1. Konufólkatroyggja (lærarinna Johanne Haraldsen, Kvívík).

2. Konufólkavest (Eline Olsen, válinum).

3. »Sportshosur« (frú Johanne Jensen, Tórshavn) og fyri eitt ljósamorreyðt frakkastykki (Katrine Mørkøre, Eiði), 2 Divan-koddar (skræddari Debess, Tórshavn), ein ljósadúkur bundin úr føroyskum broddi (Katrine Østerø, Trøllanes).

Annoncer

H. C. ANDREASSEN & CO.
Telf. 61. THORSHAVN Telf. 61.
Tømrermestre. — Bygningsmaterialforretning.

Lager af **Tømmer, Døre, Lister, Tagjærn, Kalk, Mursten, Cement, Ovne, Komfure,** — **Bygningsbeslag, Søm** og **Stifter.** —

Drekk ikki rúsdrekka!

Rúsdrekka er ett hitt stórsta ónda mannana. Tað ger teimum skaða og skomm, ið drekka og avvara. Minkar fínleika sálarinnar. Ger sterkan til sjúkling. Rættsigtaðan til býttling. Oyðir peningaligar og andligar ognir. Ger ósemju hjúna millum. Loypur klandur vinfólka millum.

Takið øll hendur saman og bannið rúsdrekka.

Allir Føroyingar kunnu gerast limir »Havnar avhaldsfelag«s. Ársgjaldið hjá Havnarfólki er 4 kr., hjá bygdafólki 2 kr. Øll avhaldsfólk á bygd, eisini tey ið standa inni í øðrum avhaldsfelag, kunnu vitja lesistovuna ella koma til fundar og samkomur í »Havnar avhaldsfelag«.

At skriva undir og gerast limir kann hvør maður ella kvinna, ið kemur til ein okkara.

Jacob Vilhelmsen. Johs. O. Joensen. J. P. Henriksen.
Símun av Skarði. A. Ziska.

Udsalg.

I Forvæntning om Myndighedernes Tilladelse, vil der Lørdag den 28. ds. Eftm. Kl. 4 i Teatersalen blive afholdt offentligt Udsalg med Tombola, Seriebord o. l. til Fordel for »Frelsens Hær«s Arbejde paa Færøerne.

Nye Kartofler hos
Trond Hansen.
Telefon 146.

Alle Aartidens Frugter og Grøntsager, samt afskaarne Blomster i stort Udvalg til rimelige Priser anbefales.
Trond Hansen.

1 5 ára gomul ryssa og **veturgamalt heystfyl** er bíliga til sølu.
Blaðstjórnin vísir á.

Læs Annoncerne næste Side.

»Føroya Social-Demokrat«s Kronik, 24/5 1927.

Karl Marx.

Karl Marx var født i 1818 i Vesttyskland i en velstillet Embedsmandsfamilie. Den begavede Dreng blev sat til Studierne, blev meget ung Doktor i Filosofi, i Tænkningens Kunst, og hans Bane syntes at skulde blive en Professors i Filosofi.

Men han var bestemt til det, der var meget større.

Karl Marx' Ungdom faldt i en Tid, hvor den politiske Reaktion bredte sig fra de mange smaa tyske Fyrstehoffer. Det gjaldt kun om at tvinge Forholdene tilbage som de var i de »gode gamle Dage« før den franske Revolution og før den franske Invasion i Tyskland. Men trods Politi og Domstole, kunde det ikke lykkes. De økonomiske Forhold var trykkende, billige engelske Varer, navnlig Bomuldstøjer, øvede en Konkurrence, som aldrig tidligere var set. Under Trykket heraf maatte de tidligere selvstændige Vævere en efter en opgive Selvstændigheden, modtage Vævestol og Garn af Købmanden og arbejde for ham, naar han havde Brug for Varer og ellers sidde og vente. Og paa lignende Maade gik det paa andre Omraader. En dump Følelse af, at noget truende var i Anmarch, bemægtigede sig større og større Kredse; man vilde værge sig mod det. Men ingen vidste hvorledes. Ingen lyse Hjerner stillede sig til Raadighed for at udforske det nye, tværtimod, de gode Hjerner søgte bort fra Livets Virkelighed, for at opstille Systemer og Love for Tankens Verden, medens de lod Lovene for den virkelige Verden være uænsede.

Det var mellem disse Lærde, at Karl Marx skulde søge sin Plads. Tidlig følte han dog, at den ikke var der. Den haandgribelige Verdens Liv drog ham, og kun 24 Aar gl. blev han Redaktør for et frisindet Blad i Køln. Her skulde han tage Stilling til Spørgsmaal, som en Filosof endnu aldrig havde været stillet overfor. I de Aar førte Godsejerne over hele Tyskland en haardnakket Kamp for at fratage den fattige Befolkning den ældgamle Sædvaneret til at samle Kvas og Bær i Skovene. Der blev som efter en fælles Parole anlagt i Tusindvis af Retssager for »Skov-Tyveri«. Karl Marx tog Stilling til Sagen ud fra de Fattiges Synspunkt, idet han i Kvassankningen og i Bærplukningen saa den sidste svage Rest af det Fælleseje til Jorden, som engang havde været det almindelige i Tyskland.

Det var formastelige Anskuelser, der ikke kunde taales, og da, Karl Marx' Blad tilmed med Venlighed omtalte de svage og spredte Tegn paa Bevægelse i den arbejdende Klasse, baade i Tyskland og i Frankrig, saa lod snart Anklagen mod ham for, at han var smittet af de franske Socialisters Ideer. Han lod sit Blad svare: Vi kender endnu ikke disse Ideer, men vi vil underkaste dem en nærmere Prøvelse.

Dette Svar blev afgørende for hans Stilling. Politiet vilde ikke finde sig i hans Forbliven; og saa Bladets Ejere blev betænkelig. Efter kun to Aars Virksomhed maatte Karl Marx forlade Køln. Det laa ligefor, at han nu tog til Frankrig for, som han havde sagt, at lære de franske Socialisters Ideer at kende.

Frankrig var den Gang et økonomisk langt mere fremskredent Land end Tyskland. Den store Revolution i 1789, Napoleon-Tiden og det netop da herskende saakaldte Borger-Kongedømme, havde tilintetgjort de middelalderlige Forhold i langt stærkere Grad end det var sket i Tyskland. Men den store Revolutions Ideal om Frihed, Lighed og Broderskab var man ikke kommet nærmere. I Frankrig saa man imidlertid klart, hvori Skylden herfor laa. Kapitalen traadte tydelig frem. Den havde en baade social og politisk Magt, som endnu var ukendt i Tyskland. Den franske Kapital var en udpræget Finanskapital, der skaffede sig sin mægtige Indflydelse gennem Bankvirksomhed og Udlaan til det offentlige. Store Kredse saa det med Uro, Skribenter paaviste, hvor fjernt Samfundets Kaar var fra Idealet. De vidste ogsaa mod hvem de skulde paakalde alle velsindedes Indgriben. De var Fjender af Kapitalen. Men de Ting, de krævede, viste ikke hen imod en ny Fremtid, det var kun Ting som et skuffet Smaaborgerskab i manglende social Indsigt altid vil gribe til at ønske, f. Eks. at Staten skulde fastsætte Varepriserne saa højt, at den lille Haandværker kunde konkurrere.

Karl Marx kunde ikke slaa sig til Ro med denne, trods al Venligsindethed, reaktionære Tankegang. Ved Studier og ved Tænkning trængte han mere og mere frem til Erkendelse af, at al Historie er Historien om Kampen mellem Klasser, og det vil igen sige mellem forskellige Produktionsformer, og han forstod, at netop nu var en ny Produktionsform ved at bane sig Vej: den kapitalistiske, den der deler Menneskene i dem, der ejer Kapitalen, Produktionsmidlerne, og i dem, der kun ejer deres Arbejdskraft og for at leve, maa sælge den til Kapitalens Ejere. Dermed forstod han ogsaa, at ingen Vej tilbage til tidligere